

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ на період до 2020 року

ПРОЕКТ

*Розроблено експертами
Всеукраїнської екологічної ліги
Тел./факс: +38 (044) 289 31 42
E-mail: vel@ecoleague.net*

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 5. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОВКІЛЛЯ

Екологічна безпека регіону – це забезпечення відповідності наявних або прогнозованих екологічних умов території міжнародним стандартам якості довкілля, завданням збереження здоров'я людини, забезпечення збалансованого (сталого) соціально-економічного розвитку регіону, захисту та відновлення навколишнього середовища. Екологічна безпека поєднує природну та техногенну складові і повинна забезпечити гармонійний розвиток системи господарство – природа – людина.

Стратегічний розвиток Івано-Франківської області, який спрямований на підвищення якості життя та добробуту населення, зростання конкурентоспроможності економіки області, впровадження інноваційно-інвестиційної моделі сталого розвитку на сучасній технологічній основі, комплексний економічний і соціальний розвиток населених пунктів області, розвиток громадянського суспільства не можливий без впровадження екологічної складової.

Кризовий стан довкілля Івано-Франківської області зумовлений наступними факторами:

- наявність промислових підприємств в області, серед яких переважають підприємства виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, видобувної, хімічної галузей промисловості, які є найбільшими забруднювачами навколишнього природного середовища;
- використання застарілих технологій виробництва;
- висока концентрація автомобільного транспорту в регіоні - пересувних джерел забруднення довкілля.

Основними екологічними проблемами області є:

- надзвичайна екологічна ситуація, яка склалась внаслідок закриття калійного та магнієвого виробництв, шахт Калуш-Голинського родовища калійної солі на території Калуського гірничопромислового району з подальшим затопленням Домбровського кар'єру, наявністю хвостосховищ, акумулюючих ємностей, солевідвалів, шахтних полів підземного видобутку та їх ліквідацією переважно «мокрим» способом;
- забруднення атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, ґрунтів;
- накопичення промислових та побутових відходів;
- розвиток ерозійних процесів і зниження родючості ґрунтів;
- незадовільний стан систем якісного водопостачання та водовідведення в населених пунктах області;
- висока енергоємність виробництв;
- затоплення, підтоплення і перезволоження територій;
- активізація небезпечних геодинамічних процесів (зсуви, селі, карсти) внаслідок неконтрольованого вирубування лісових масивів;
- недостатня кількість природоохоронних територій різного рівня заповідання;
- зменшення видового розмаїття рослин і тварин.

Забезпечення збалансованого природокористування, екологізація господарської діяльності, досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища є основою екологічної безпеки області і може досягатися через реалізацію чотирьох операційних цілей:

Стратегічна ціль 5. Екологічна безпека та збереження довкілля			
Операційна ціль 5.1.	Операційна ціль 5.2.	Операційна ціль 5.3.	Операційна ціль 5.4.
Створення умов для поліпшення стану довкілля та ліквідація наслідків надзвичайних екологічних ситуацій	Покращення управління відходами	Покращення стану водних об'єктів та атмосферного повітря	Розвиток екомережі, природно-заповідного фонду, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття

Діяльність у межах цієї **стратегічної цілі 5** кореспондується зі стратегічними цілями 1. Розвиток економічного потенціалу; 2. Розвиток туристично-рекреаційної сфери; 3. Розвиток сільських територій; 4. Розвиток людського капіталу.

Реалізація **стратегічної цілі 5** у середньостроковій перспективі приведе до таких результатів:

- створення безпечних умов для життєдіяльності громадян Івано-Франківської області;
- захист від паводків сільськогосподарських угідь;
- забезпечення регулювання поверхневого стоку з метою оптимізації паводкових витрат;
- мінімізування розмірів збитків, спричинюваних шкідливою дією паводкових вод;
- відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану річок;
- покращення якості питної води;
- створення автоматизованої інформаційно-виміральної системи спостережень та прогнозування шкідливої дії вод;
- забезпечення функціонування системи моніторингу довкілля на регіональному рівні;
- забезпечення екологічної безпеки регіону;
- зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення ;
- зменшення скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти;
- зменшення обсягів розміщених на полігонах та захоронених побутових відходів;
- повне очищення території області від невідомих, непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (відходів пестицидів);
- зростання в області частки заготівлі, утилізації та використання відходів як вторинної сировини;
- збільшення площі територій та об'єктів природно заповідного фонду;
- припинення втрати, збереження та примноження біологічного та ландшафтного різноманіття. Формування цілісної та репрезентативної екологічної мережі;
- припинення зменшення рівня лісистості території;
- покращення стану земельних ресурсів;
- підвищення рівня обізнаності населення про стан навколишнього природного середовища області;
- підвищення рівня екологічної культури населення.

ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 5.1. Створення умов для поліпшення стану довкілля та ліквідація наслідків надзвичайних екологічних ситуацій

Розвиток промисловості, транспорту та сільського господарства, залучення до господарського обороту все більшої кількості природних ресурсів, які використовувались і на жаль, використовуються нераціонально і неефективно, підвищують рівень антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище Івано-Франківської області і є основною причиною регіональної екологічної кризи та кліматичних змін.

Проблема незадовільної екологічної ситуації в області потребує нагального вирішення, першим кроком до якого є створення належних умов для проведення діяльності з поліпшення стану довкілля, в переліку яких не останнє місце має посідати розвиток загальної свідомості населення щодо збереження та догляду за навколишнім середовищем. Особливий акцент повинен робитися на формуванні екологічної культури дітей та молоді.

Також, важливим при створенні умов для поліпшення стану довкілля є вдосконалення системи моніторингу довкілля на регіональному рівні.

Одними з найгостріших є екологічні проблеми, які виникли після закриття калійного та магнезійного виробництв, а також шахт Калуш-Голинського родовища калійної солі на території Калуського гірничопромислового району, оголошеної у 2010 році зоною надзвичайної екологічної ситуації. Вони пов'язані з затопленням Домбровського кар'єру, наявністю хвостосховищ, акумулюючих ємностей, солевідвалів, шахтних полів підземного видобутку та їх ліквідацією переважно «мокрим» способом тощо.

Станом на початок 2014 року в чаші Домбровського кар'єру нагромаджено більше 20 млн. м³ розсолів з мінералізацією від 120 г/дм³ (поверхня) до 400г/дм³ (дно). Щорічно, у залежності від інтенсивності атмосферних опадів, рівень дзеркала розсолів піднімається на 2-3 м.

Через відсутність розробленої та затвердженої в установленому порядку проектно-технічної документації, що базувалась би на реальних наукових та моніторингових дослідженнях, природоохоронні заходи на території Калуського гірничопромислового району протягом 2011-2014 років практично не проводились.

Для ліквідації негативних наслідків, стабілізації та покращення ситуації в зоні надзвичайної екологічної ситуації, визначеної Указом Президента України від 10.02.2010 року № 145 «Про оголошення території міста Калуш, сіл Кропивник та Сівка-Калуська Калуського району Івано-Франківської області зоною надзвичайної екологічної ситуації», пріоритетними є реалізація негайних проектно-технічних рішень у ключових напрямках.

Таким чином, проблема незадовільної екологічної ситуації в області потребує нагального вирішення, першим кроком до якого є створення належних умов для проведення діяльності з поліпшення стану довкілля, в переліку яких не останнє місце має посідати розвиток загальної свідомості населення щодо збереження та догляду за навколишнім середовищем, особливо у міських та промислових зонах. Особливий акцент повинен робитися на формуванні екологічної культури дітей та молоді.

Очікувані результати:

- підвищено рівень екологічної культури та обізнаності населення, формування екологічного мислення у сфері ощадливого споживання природних ресурсів, енерговикористання та поводження з відходами;
- впроваджено концепцію екологічної освіти та освіти для збалансованого розвитку в шкільних та вищих навчальних закладах;
- проведено екологізацію виробництв шляхом формування екологічної свідомості керівників промислових підприємств;
- запроваджено ефективне функціонування системи моніторингу довкілля на регіональному рівні;

- зменшено надходження засолених вод на територію Калуського гірничопромислового району, у т. ч. Домбровський кар'єр;
- збільшено кількість об'єктів інфраструктури для підтримки екологічної поведінки мешканців.

Індикатори:

- покращення стану здоров'я населення за рахунок зменшення впливу негативних екологічних факторів (динаміка рівня захворюваності)
- кількість екологічних навчальних курсів у програмах шкільних та вищих навчальних закладів;
- кількість просвітницьких заходів, телевізійних передач та публікацій у засобах масової інформації з питань охорони навколишнього природного середовища та стану довкілля;
- частка екологічної інформації у засобах масової інформації;
- динаміка стану навколишнього природного середовища.

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
5.1.1. Підвищення рівня екологічної культури населення	• формування екологічного мислення у сфері ощадливого споживання природних ресурсів, енерговикористання та поводження з відходами. • проведення просвітницької роботи щодо небезпечності невідомих, непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин громадськими організаціями екологічного спрямування. • розробка та впровадження концепції екологічної освіти та освіти для збалансованого розвитку в шкільних та вищих навчальних закладах. • підвищення рівня обізнаності керівників підприємств, установ та організацій щодо питань охорони навколишнього природного середовища та енергетичної ефективності. • створення об'єктів інфраструктури для підтримки екологічної поведінки мешканців. • залучення громадськості до прийняття рішень з питань охорони навколишнього природного середовища. • поширення екологічної інформації через ЗМІ, Інтернет, телебачення. • видання просвітницької літератури на природоохоронну тематику (газети, журнали, брошури, книги тощо). • проведення конкурсів, конференцій, семінарів, круглих столів з екологічної тематики.
5.1.2. Запобігання та ліквідація наслідків надзвичайних екологічних ситуацій	• зменшення надходження засолених вод на територію Калуського гірничопромислового району, у т. ч. Домбровський кар'єр, шляхом рекультивації зовнішніх відвалів № 1, № 4, хвостосховища № 1, № 2, з використанням сучасних гідроізолюючих матеріалів і технологій; • зменшення водопритоку з підземних водоносних горизонтів та річки Сівка на північному борті Домбровського кар'єру; • будівництво установок по переробці розсолів в об'ємі, що забезпечить пониження рівня розсолів, збереження сировинної бази та екологічну рівновагу в районі розміщення кар'єру; • розроблення та реалізація альтернативних способів пониження рівня розсолів у Домбровському кар'єрі; • будівництво та відновлення водозахисних гідротехнічних споруд; • будівництво акумулюючих протиपाvodкових ємностей
5.1.3. Вдосконалення системи моніторингу довкілля	• розгалуження системи спостережних пунктів за забрудненням довкілля. • оснащення існуючих спостережних пунктів сучасними приладами контролю. • створення постійно діючої системи моніторингу на базі єдиної наукової установи, яка б містила: а) гідрогеологічний моніторинг; б) спостереження за зсувом земної поверхні (маркшейдерські вимірювання по геодезичних профілях), в) геохімічний та біогеохімічний моніторинг; г) геофізичні вимірювання на ділянках розташування гірничих і технологічних об'єктів та у сфері їх потенційного впливу для надання рекомендацій та контролю виконання природоохоронних робіт;

	• впровадження економічних та інших механізмів забезпечення екологічної безпеки (екологічний менеджмент та аудит, екологічне страхування, екологічна експертиза) • створення автоматизованої інформаційно-вимірювальної системи спостережень та прогнозування шкідливої дії вод.
--	---

ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 5.2. Покращення управління відходами

Проблема поводження з відходами є визначальною для забезпечення сталого розвитку держави, в тому числі й Івано-Франківської області. Протягом 2014 року в області утворилося 1815,0 тис. тонн відходів. На території області знаходиться 27 місць видалення твердих побутових відходів загальною площею 78, 4 га, частина яких вичерпала свій ресурс або експлуатуються з порушенням норм екологічної безпеки.

На території Яремчанської міської ради, Косівського та Надвірнянського районів відсутні полігони для захоронення, сортування або переробки твердих побутових відходів, що часто приводить до утворення стихійних сміттєзвалищ, засмічення лісів, річок та потічків, придорожніх смуг, що зменшує привабливість регіону для розвитку туристично-рекреаційної сфери.

Гострою залишається проблема поводження з відходами І класу небезпеки (невідомими, непридатними та забороненими до використання хімічними засобами захисту рослин (відходами пестицидів) та тари від них). Умови зберігання більшості відходів пестицидів не відповідають діючим екологічним та санітарним нормам. Більшість накопичених препаратів були свого часу заборонені до використання у зв'язку з їх високою токсичністю та негативним впливом на здоров'я населення і довкілля. Станом на 01.01.2015 року в області у 2 складах зберігається 1,1 тонн невідомих, непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (відходів пестицидів).

Зоною екологічного лиха залишається територія колишнього полігону гексахлорбензолу у м. Калуш. Після вивезення основної частини відходів у приверхневому шарі ґрунту все ще залишаються високі концентрації гексахлорбензолу, який є надзвичайно токсичним.

Основним підприємством-накопичувачем промислових відходів на території Івано-Франківської області є Бурштинська ТЕС (м. Бурштин). Станом на кінець 2014 року підприємством на золовідвалах накопичено 34009,9 тис. тонн золи та 2090,7 тис. тонн шлаків.

Для досягнення поставленої операційної цілі буде проведено будівництво очисних споруд в містах Болехові, Яремчі, Галичі, селищах Верховині, Ворохті, Рожнятові та Печеніжині та інших населених пунктах. Також передбачається облаштування сміттєсортувальних пунктів на території Яремчанської міської ради, в Косівському районі. Створення сміттєпереробних комплексів у містах Калуш, Коломия, Тисменицькому та Надвірнянському районах.

Очікувані результати:

- зменшено рівень забруднення промисловими відходами;
- зменшено обсяги захоронення побутових відходів та навантаження на полігони твердих побутових відходів;
- збільшено частку заготівлі, утилізації та використання відходів як вторинної сировини;
- повністю очищено та ліквідовано полігон з гексахлорбензолом (ГХБ) у м. Калуш;
- повністю очищено територію області від невідомих, непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (відходів пестицидів)

Індикатори:

- річний обсяг генерації ТПВ на території області;
- кількість стихійних сміттєзвалищ;

- обсяг коштів, що виділяється на розвиток сфери поводження з побутовими відходами
- охоплення населення послугами із збирання твердих побутових відходів
- обсяг екологічно безпечного видалення відходів
- кількість невідомих, непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (відходів пестицидів);
- річний обсяг генерації промислових відходів на території області;
- відсоток утилізованих ТПВ;
- відсоток утилізованих/використаних для переробки промислових відходів.

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
5.2.1. Покращення збору та утилізації ТПВ та сприяння зменшенню об'ємів утворення ТПВ	• зменшення викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, безпечне поводження з відходами; • запровадження системи роздільного збирання твердих побутових відходів з метою використання відходів у якості вторинної сировини; • забезпечення утилізації органічних відходів; • будівництво очисних споруд в містах Болехові, Яремчі, Галичі, селищах Верховині, Ворохті, Рожнятові та Печеніжині та інших населених пунктах. • будівництво полігонів твердих побутових відходів, які відповідають встановленим стандартам; • впровадження маловідходних технологій та нових форм організації поводження з твердими побутовими відходами. • залучення інвестицій для будівництва сміттєпереробних комплексів у містах Калуш, Коломия, Тисменицькому та Надвірнянському районах; • залучення інвестицій для спорудження сміттесортувальних ліній на території Яремчанської міської ради в Косівському районі; • створення сприятливих умов для розвитку бізнесу у сфері поводження з побутовими відходами; • забезпечення населених пунктів області технікою для санітарного очищення; • проведення просвітницької кампанії, спрямованої на підвищення культури поводження з твердими побутовими відходами; • зменшення обсягів утворення відходів, впровадження комплексної системи збирання ресурсноцінних компонентів відходів та реабілітація техногенно-трансформованих територій, створення потужностей з їх переробки та утилізації;
5.2.2. Збільшення обсягів утилізації (знешкодження) промислових відходів та повне очищення області від невідомих, непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (відходів пестицидів)	• розробка та впровадження нових механізмів утилізації промислових відходів; • забезпечення вилучення, утилізації, знищення та знешкодження невідомих, непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (відходів пестицидів) та тари від них спеціалізованими підприємствами, які мають відповідну ліцензію; • забезпечення утилізації, знищення та знешкодження залишків гексахлорбензолу (ГХБ), які знаходяться на полігоні в м. Калуш; • використання міжнародного досвіду та сучасних технологій під час розроблення програм та планів щодо поводження з відходами; • підтримка розробок у галузі інноваційних шляхів утилізації відходів.

ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 5.3. Покращення стану водних об'єктів та атмосферного повітря

Сучасний стан поверхневих водних об'єктів області характеризується антропогенним тиском виробничої діяльності суб'єктів господарювання. У 2014 році до них скинуто 33 тис. м³ недостатньо очищених стоків. Причиною є незадовільна робота очисних споруд внаслідок фізичної та моральної застарілості обладнання, несвоєчасного проведення поточних та капітальних ремонтів.

Погіршення гідрологічного та санітарного стану водних об'єктів виникає також внаслідок недотримання режиму господарської діяльності в прибережних захисних

смугах, замулення та засмічення, забруднення русел річок і акваторій водойм, зарегулювання стоку, зниження самоочисної здатності тощо.

Зношеність очисних споруд водовідведення, особливо в рекреаційних зонах, приводить до негативного впливу на водні об'єкти та довкілля. Будівництво очисних споруд необхідне в містах Болехові, Яремчі, Галичі, селищах Рожнятові, Верховині, Ворохті та Печеніжині, завершення реконструкції очисних споруд міст Коломиї та Косова. Реконструкція неефективних працюючих очисних споруд, будівництво очисних споруд у населених пунктах, де вони взагалі відсутні, проведення робіт, пов'язаних з поліпшенням технічного стану та благоустрою водойм значно покращить стан водних об'єктів області, в результаті чого, Івано-Франківська область стане більш привабливою у сфері туризму.

Івано-Франківщина є однією з найбільш паводконебезпечних областей України. Регіон знаходиться в зоні розвинутої зливової діяльності атмосфери і відповідно в зоні підвищеного ризику щодо виникнення водних стихій та проявів їх шкідливої дії, що спричиняє різні за масштабами, у тому числі й катастрофічні затоплення, підтоплення і перезволоження територій, ураження інженерних інфраструктур та комунікацій з руйнівними наслідками. За останні десятиліття на території регіону збільшилась не тільки кількість катастрофічних паводків, але і їхні масштаби. З 1955 року пройшло 86 повеней і паводків, прямі збитки від яких складають понад 6,2 млрд. грн.

Через значну повторюваність паводків ускладнюється їх прогнозування та запобігання шкідливій дії вод, паводки на гірських ріках практично не прогнозуються і виникають раптово, особливо локальні. Населення, що проживає в прибережних містах і селах, зазнає значних матеріальних та моральних втрат від паводків і перебуває в постійному напруженні. Це стосується навіть тих населених пунктів, де вже є протипаводкові гідротехнічні споруди. Через нестачу коштів на здійснення експлуатаційних заходів та догляду ці споруди з кожним роком втрачають надійність, що призводить до додаткових витрат з державного бюджету на ліквідацію шкідливої дії вод.

Для досягнення поставленої операційної цілі в регіоні необхідно впровадити комплекс захисних споруд на річках та реконструкцію існуючих. Більша частина захисних гідротехнічних споруд будувалася і зараз будується для розв'язання локальних проблем і не становить єдиного комплексу, розрахованого на надійний захист від катастрофічних паводків. Тому для запобігання і мінімізації збитків від шкідливої дії вод необхідно ретельно вивчати та аналізувати і звичайно вчасно розробляти та здійснювати відповідні заходи.

Крім того, однією з екологічних проблем області є перевищення середньорічних граничнодопустимих концентрацій в атмосферному повітрі у містах Івано-Франківськ, Калуш, Коломия та Навірна за вмістом формальдегіду, двоокису вуглецю та пилу.

Значний вклад в забруднення атмосферного повітря вносять суб'єкти підприємницької діяльності. В 2014 році викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел становили 228,8 тис. тонн, що складає 82,5 % від загального обсягу викидів. Бурштинська ТЕС утворює 199,8 тис. т викидів шкідливих речовин, серед них: діоксид сірки (159 928 т/рік), тверді речовини (25 283 т/рік), сполуки азоту (13 229 т/рік), оксид вуглецю (1 225 т/рік) та метан (126 т/рік).

Впровадження новітніх технологій дозволить зберегти та відновити природний стан атмосферного повітря та створити сприятливі умови для життєдіяльності населення.

Очікувані результати:

- побудовано очисні споруди в містах Болехові, Яремчі, Галичі, селищах Рожнятові, Верховині, Ворохті та Печеніжині;
- завершено реконструкцію очисних споруд міст Коломиї та Косова;
- зменшено обсяги скидів забруднених та недостатньо очищених стічних вод у водні об'єкти;

- відновлено гідрологічний та санітарний стан водних об'єктів;
- покращено якість питної води;
- зменшено рівень забруднення атмосферного повітря.

Індикатори:

- кількість відновлених водозахисних гідротехнічних споруд;
- кількість зміцнених дамб та берегоукріплень;
- обсяги фінансування протипаводкових заходів;
- обсяг залучених інвестицій на будівництво природоохоронних об'єктів;
- обсяги скидів забруднених та недостатньо-очищених стічних вод у водні об'єкти (відсотків, до попереднього року);
- вміст забруднюючих речовин у водних об'єктах;
- обсяги використання води;
- якість очищення стічних вод;
- кількість водних об'єктів із сприятливим гідрологічним режимом;
- якість питної води;
- обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- кількісні параметри вмісту в атмосферному повітрі певних хімічних та органічних речовин;
- індекс забруднення атмосферного повітря

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
5.3.1. Створення водоохоронних зон та запобігання паводкам.	• розробка проектів визначення розмірів і меж водоохоронних зон; • дотримання режиму використання землі в межах водоохоронних зон водних об'єктів; • забезпечення будівництва комплексу захисних споруд на річках та реконструкції існуючих об'єктів; • створення системи моніторингу та прогнозування паводків та можливої шкідливої дії вод; • проведення інформаційної роботи з населенням паводконебезпечних районів щодо правил поведінки під час паводків.
5.3.2. Зменшення обсягів скиду забруднених стічних вод та покращення якості питної води	• охорона і раціональне використання водних ресурсів (модернізація, ремонт та реконструкція діючих, а також будівництво нових сучасних очисних споруд і каналізаційних мереж); • будівництво підприємствами локальних очисних споруд; • встановлення сучасних видів очисного обладнання скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти; • проведення робіт, пов'язаних з поліпшенням технічного стану та благоустрою водойм; • Впровадження новітніх технологій водопідготовки; • модернізація та реконструкція існуючих водопровідних та каналізаційних мереж.
5.3.3. Впровадження технологій по скороченню викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, в тому числі від автотранспорту	• охорона атмосферного повітря (встановлення пилогазоочисного обладнання тощо); • перехід на екологічно чисті технології з використанням поновлювальних джерел енергії та видів палива, впровадження та забезпечення ефективної системи екологічного моніторингу довкілля; • створення умов для залучення підприємствами-забруднювачами фінансових ресурсів на модернізацію виробництва шляхом "Зелених інвестицій"; • стимулювання переходу на європейські стандарти якості палива для автотранспорту; • капітальний ремонт дорожнього покриття з урахуванням європейських вимог та стандартів; • заохочення населення використовувати вело та електротранспорт; • облаштування велосипедних доріжок.

ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 5.4. Розвиток екомережі, природно-заповідного фонду, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття

Законами України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки», «Про екологічну мережу України» передбачено створення національної екологічної мережі з метою відновлення природних середовищ існування дикої флори та фауни, покращання стану збереження окремих компонентів біологічного різноманіття, зміцнення екологічних зв'язків та цілісності екосистем.

Загальна площа Регіональної екомережі Івано-Франківської області становить 947,391 тис. га. До ключових територій екомережі належать території та об'єкти природно-заповідного фонду, у межах яких збереглися найбільш цінні природні комплекси.

З метою збереження та відтворення типових та унікальних природних комплексів, біотичного і ландшафтного різноманіття, формування національної екомережі в області ведеться активна робота зі створення нових і розширенню меж існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду. На сьогодні природно-заповідний фонд області нараховує 474 території та об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 218830,18 га, в тому числі: 32 загальнодержавного та 442 місцевого значення. Серед них: гідрологічна пам'ятка природи «Манявський водоспад», природний заповідник «Горгани», Карпатський національний природний парк. Показник заповідності становить 15,7 %.

Збереження біотичного і ландшафтного різноманіття шляхом створення нових та вдосконалення існуючих заповідних територій, формування регіональної екологічної мережі є одним з пріоритетних напрямків розвитку заповідної справи в Івано-Франківській області.

Відповідно до Рекомендацій слухань у Комітеті з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи Верховної Ради України на тему «Природно-заповідний фонд: проблеми та шляхи вирішення», схвалених рішенням Комітету від 10.04.2014 р. № 22/1, розроблено та затверджено План заходів щодо створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду на території Івано-Франківської області.

Крім того, планується створення мережі об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (гідрологічні заказники, заповідні урочища тощо) з метою захисту гірських джерел та річок.

Одним з важливих напрямів розвитку екомережі області є отримання речових доказів на землю в межах об'єктів і територій природно-заповідного фонду та винесення їх меж в натуру. Окремо необхідно розглядати питання гуманного поводження з безпритульними тваринами, зокрема щодо створення системи їх обліку, стерилізації та утримання (будівництво притулків).

Очікувані результати:

- припинено втрати біо - та ландшафтного різноманіття;
- сформовано цілісну та репрезентативну екомережу;
- збережено та примножено природоохоронні території, біо - та ландшафтного різноманіття;
- забезпечено відновлення порушених земель;
- припинено незаконне вирубування лісових масивів.

Індикатори:

- кількість та площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- кількість видів рослин і тварин на території області, що підлягають охороні;
- площа рекультивованих та відновлених земель;
- вміст забруднюючих речовин у ґрунті;
- площа земель сільськогосподарського призначення;

- співвідношення площ природних та антропогенно змінених ландшафтів;
- площа (частка) еродованих земель;
- рибопродуктивність водних об'єктів.

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
5.4.1. Розвиток екомережі та збереження біорізноманіття	• створення нових та вдосконалення існуючих заповідних територій, формування регіональної екологічної мережі; • створення мережі об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (гідрологічні заказники, заповідні урочища тощо) з метою захисту гірських джерел та річок; • отримання речових доказів на землю в межах об'єктів і територій природно-заповідного фонду та винесення їх меж в натуру; • захист екосистем на прилеглих територіях до водних об'єктів від затоплення паводковими водами; • захист біорізноманіття прибережних смуг та поверхневих вод від попадання пестицидів з с/г угідь • встановлення меж в натурі існуючих об'єктів природно-заповідного фонду. • використання рекреаційного потенціалу територій та об'єктів природно-заповідного фонду. • формування списків рідкісних і зникаючих видів флори та фауни.
5.4.2. Збереження лісів і зелених насаджень в населених пунктах області	• проведення інвентаризації зелених насаджень в населених пунктах Івано-Франківської області; • збільшення площі зелених насаджень в населених пунктах області, створення лісових насаджень; • контроль вирубування лісових масивів; • залуження та заліснення прибережних захисних смуг;
5.4.3. Відновлення порушених земель та родючості ґрунтів	• консервація деградованих, малопродуктивних та техногенно-забруднених сільськогосподарських угідь з подальшим їх залісненням. • забезпечення підвищення відсотку рекультивованих земель. • використання міжнародного досвіду та новітніх технологій при відновленні порушених земель та їх рекультивації